

**פתרונות בלשנים לבויות תיאולוגיות
משנתו של יוסף אבו כספי**

חנה כשר

כאשר ביקש הרמב"ם להדריך את מי שנבוד בין המשתמע מפשט המקרא ובין מסקנות העיו"ז, כתב ספר אשר "ענינו הראשון לברר שמות באו בספר הנבואה"¹, ספר 'מורה נבוכים' נועד, לפי הΖהרת מחברו², למאמן בתורת-משה אשר מילא קרסו בפיסיקה ועסק במטאфизיקה, והנאר בכתבי הקודש נחרש לו כstor תורת האמיתות שהגיע אליו בדרך העיו"ז. אדם זה ייחלץ מבוכתו כאשר יסתה ע"י בתרות השפה ויחיהס לעובדת קיומן של מילים רבי-משמעות במקרא. 'שמות משותפים'³ אלו של להן מוכן נוסף כהומונים, כאילגריה או אנגלוגיה. הקורא בכתבי הקודש בתשומת לב, ולא ברפרוף היאה, לדעת הרמב"ם, מוכן הנפש בראשית המלחבה. בין כי אין הכרת לפרש את הפסוקים על פי מילוים נרתם הרמב"ם לשירותו של הנבוי, והוא שיכוון שכחית' 'מורה נבוכים' נרתם הרמב"ם בהקשר של המשותף. בספרו זה דוניהם רכבים לשמות המשותפים. חלק רב ממשות אלו מופיע במקרא בהקשר של מעשה בראשית ומעשה מרכבתה, היינו: חכמות הטבע והאלוהות. Dio סימני יש בו איפוא כדי לסייע למתחbat בבעיות תיאולוגיות.

אחד מפרשני המורה – יוסף אבו כספי בן המאה ה"ד⁴, הרחיב לעשרות מרבו. למללה מעשרים חיבוריו כוללים דיןניים במטאфизיקה, באתיקה, בלוגיקה ובLINGUISTICA, מילונו שרשים למקרא, ביאורים למורה הנבוכים ולפירושו ר' אברהם אבו עוזרא לתורה, וכן פרשנות סיסטמתית למרבית ספרי המקרא. רכבים מוחכרים מוקדשים להבנת כתבי הקודש תוך שימוש בידיעת כללי השפה העברית והלוגיקה. כספי מתلون על כך שפרשני המקרא אשר קדמו לו התעלמו מהשכלתם בתחום הלוגיקה בכו"ם לפרש את כתבי הקודש.⁵ הוא רואה את עצמו כחלום פרשני המקרא הנוקט במתודה זו בפירושו השיטתיים.

ברם, כספי מישם את כללי תורה ההגיוון והשפה א"ר ורך על החלק הסיפוריו שבמקרא. בדומה לראב"ע⁶, אין הוא עוסק בפירוש הפסות של פסוקים הדנים במצבות, והוא מקבל פסוקים אלו במשמעותם – שניתנה להם על ידי המסורת הסמכותית של הפסיקה ההלכתית. אלם נימוקו הזרוני של כספי אופיני לשיטתו: רק על טענות, על פסוקי חיווי, ניתן להחיל את הקטינוריות הלוגיות של אמרת ושקר, ולא על פסוקי ציווי. לפיכך הוא מגביל את עצמו ואינו דן ב"אומר הבהיר גוזר" – אשר לא יתגזר באמת ושקר, אלא ב"אומר הגוזר" בלבד.⁷ החלק הסיפורני שבמקרא מתבادر אפוא על ידי שימוש בלוגיקה של השפה. הצדוק המפורסם לנקיית מיתודה זו נערץ לדעתו של כספי בעובדה שתכתב הקודש נוסחו בעברית, שפה אשר נוסדה על ידי הפילוסופים המעלים.⁸ החלקה

פתרונות בלשוניים לבעיות תיאולוגיות

כיצד ניתן להסביר את כוחו האובייקטיבי של קיומ המצוות? האם יש ממש בדברי הנביאים המבטים אך טוב לישראל אם יעשה את הישר בעיני האל? מה טעםה של נבואת נחמה המותנית בחזרה בתשובה? כיצד ניתן לומר שהאל ניחם על הרעה? כלום החלטתו הנצחית המתבטאת בחוקיות שבטיב מותנות במשמעותם בשר ודם וניתנות לשינוי?

כспיפ פותר את הבעיה בכללותה בעוררת ניתות מודאלי של פסקוּי הנבואה. ישנו טענות הכלולות פירוט מודאלי, וישנו המנוחות באופן סטמי. ובשונו של כספי: "כי הגוזרות מהם משלוחות, רצוני מנוחות בסתום, ומהם בעלות צדים שהם שני סוגים והוא ההכרתי והאפשררי".¹⁸ אם הנבואה מניח את דבריו על ידי טענות המפורשות כמחוייבות, על הנבואה להתחמש ללא תנאי: תשובה לא תמתיק את רוע הגזירה, ומעשים דעים לא יבטלו את הטובה המובשתה. ניסוח זה, של אמירת העתיד הנובע בהכרת, הולםאמין את הדטרמיניזם הקיים, אלום נביא המתנבא כד הפסוק גם האמונה האורתודוקסית של בריאה ורצויה בזמנו, בדרך פלאית של בריאה יש מאין. שכן כספי נוקט בעמדתו העקרונית של אבונדרושד,¹⁹ לפיה אין להורות דעתות אמיתיות טפאייסיות בהמון, אלא רק אמןונות הכרחות. יש לשמר את האמונה הרווחת למרות שקריותה, וחאת כדי להבטיח אקלים-מוסרי של 'יראת אלהים'. הוואת המטאפאטיסיקה לאmittה להמון העם עלולה להביא לידי כפייה, ויש בכך ממש סכנה לדוד החברתי הנחיץ לו לפילוסוף לפועלו האינטלקטואלית. מלות הפסוק הראשון בתחום נבררו אפוא בקפדנות לצורך יצירת המון הכלול: האמת – ליחסים, והדוגמה – להמון.

המילה 'בראשית' היא רב-משמעות וככלות זו את המשמעות האורתודוקסית של קידימה בזמון, וכן את המון התואם את התפישה האристוטלית של קידימה סיביתית סינכראונית של האל לעולם, ולייגנוויה במדרגה, במעלה ובטבע.²⁰ הפועל 'ברא' מתאר "המצאת דבר על דרך השלים"²¹ תוך קרבה ממשותית לתואר 'בראי' הנגזר מאותו שרש. כידוע, פועל זה נחרש על ידי רבים כמתיחס לעניות אליה מיחודה של חידוש העולם יש מאין. כספי, בדומה לאבונדרושד,²² מוכן לתאר את העולם במונחים מסורתיים אלו, תוך מתן משמעות אחרת להם: "כי כל העולם חדש ויש מאין, אבל לא בדרך הגס שיבינו זה כל המון".²³ אין גם צורך להבין את הפסוק הראשון כמתאר יחס בלתי אמצעי של האל הבוגרים כולם. ניתן להבין את הצירוף "ברא אליהם את השמים ואת הארץ" כמתאר התשלשות סיביתית ארוכה ועקביה. כספי מסתתר על כל תחבירו לפיו פועל יוצאת שלאחריו באמושה ישיר אין משמעו בהכרח פעולה בתי אמצעית.²⁴ אפשרות אחרת היא של הבנת השם 'אליהם' כמוני רב-משמעות המוסב כאן לא לסתיבה הריאונה, אלא לגלגול השמים,²⁵ ושוב אין כל הכרת להסיק מן הפסוק כי קיים יחס בלתי אמצעי של האל לעולם השפל. מכל האמור לעיל מתפרק, אפוא, כי כלל הלשון אפשרים פירוש כפלי לפסקוּק הראשון שבסמקרה. בקריאת שיטחת תואם הכתוב את ההשופה העmonoית המוטעית של בריאה ישירה בזמון בדרך של יש מאין. לעומת זאת, הקראו המעניין שיד לו בפילוסופיה ובחוקי השפה יגלה כי הנאמר בכתביו הקודש תואם את התיאור האристוטלקי של השתלשלות סיביתית נצחת מן המנייע הבלתי מתנויע לכל מזוין ומזוין.

חנה כשר

הסימנטית והמבנה התחביבי של לשון זו מבוססים לדעתו על כללי היגיון.²⁶ יחד זה מקנה לכתבי הקודש במקור מעמד בלעדיו, שכן כרך נשלחת האפלהות לתרגם פסק במלוא משמעו. כספי מחזק את טענותו זו בעוררת דוגמאות אחדות, ומתפלמס עם הנוצרם אשר קדשו את הברית הישנה בתרגום המתלינים.²⁷

אחת מדוגמאות אלה היא תיאור הבריה אשר בפתח ספר בראשית. לדעת כספי, רק כותב התורה בלשון העברית יכול היה לבור לו מילים מיוחדות אשר תתרפנסנה במשמעות ההפולה שרצה לתת לסיפור הבריה. שכן, לדיוו, האמת המטאфизית שונה לחוטין מזו האמונה ההכרחית המקובלת בזיכרון הרחוב. אристוטליסים אחרים קיבלו כספי את תפישת קדמות העולם ואף טען "כי הוא כדעת תורתנו לפי פירוש המורה".²⁸ יש אפוא להבין את המשמעות האיזוטרית של הפסוק הראשון בתחום כיחס סיבתי סינכראוני של האל לעולם. עם זאת חייבת להשתמע מזו הפסוק גם האמונה האורתודוקסית של בריאה ורצויה בזmeno, בדרך פלאית של בריאה יש מאין. שכן כספי נוקט בעמדתו העקרונית של אבונדרושד,²⁹ לפיה אין להורות דעתות אמיתיות טפאייסיות בהמון, אלא רק אמןונות הכרחות. יש לשמר את האמונה הרווחת למרות שקריותה, וחאת כדי להבטיח להמון העם עלולה להביא לידי כפייה, ויש בכך ממש סכנה לדוד החברתי הנחיץ לו לפילוסוף לפועלו האינטלקטואלית. מלות הפסוק הראשון בתחום נבררו אפוא בקפדנות לצורך יצירת המון הכלול:

המילה 'בראשית' היא רב-משמעות וככלות זו את המשמעות האורתודוקסית של קידימה בזמון, וכן את המון התואם את התפישה האристוטלית של קידימה סיביתית סינכראונית של האל לעולם, ולייגנוויה במדרגה, במעלה ובטבע.³⁰ הפועל 'ברא' מתאר "המצאת דבר על דרך השלים"³¹ תוך קרבה ממשותית לתואר 'בראי' הנגזר מאותו שרש. כידוע, פועל זה נחרש על ידי רבים כמתיחס לעניות אליה מיחודה של חידוש העולם יש מאין. כספי, בדומה לאבונדרושד,³² מוכן לתאר את העולם במונחים מסורתיים אלו, תוך מתן משמעות אחרת להם: "כי כל העולם חדש ויש מאין, אבל לא בדרך הגס שיבינו זה כל המון".³³ אין גם צורך להבין את הפסוק הראשון כמתאר יחס בלתי אמצעי של האל הבוגרים כולם. ניתן להבין את הצירוף "ברא אליהם את השמים ואת הארץ" כמתאר התשלשות סיביתית ארוכה ועקביה. כספי מסתתר על כל תחבירו לפיו פועל יוצאת שלאחריו באמושה ישיר אין משמעו בהכרח פעולה בתי אמצעית.³⁴ אפשרות אחרת היא של הבנת השם 'אליהם' כמוני רב-משמעות המוסב כאן לא לסתיבה הריאונה, אלא לגלגול השמים,³⁵ ושוב אין כל הכרת להסיק מן הפסוק כי קיים יחס בלתי אמצעי של האל לעולם השפל. מכל האמור לעיל מתפרק, אפוא, כי כלל הלשון אפשרים פירוש כפלי לפסקוּק הראשון שבסמקרה. בקריאת שיטחת תואם הכתוב את ההשופה העmonoית המוטעית של בריאה ישירה בזמון בדרך של יש מאין. לעומת זאת, הקראו המעניין שיד לו בפילוסופיה ובחוקי השפה יגלה כי הנאמר בכתביו הקודש תואם את התיאור האристוטלקי של השתלשלות סיביתית נצחת מן המנייע הבלתי מתנויע לכל מזוין ומזוין.

הלוגיקה של השפה מסייעת לפתרונה של בעיה תיאולוגית אחרת המתוערת עם קבלת רעיון הגמול. המערכת השלטת בעולם היא של סיביתית פיסיקאלית.

פתרונות בלשנים לבשיות תיאולוגיות

המציאות והنمץָא סוג לכל המאמרות.²⁹ הינו: המציאות הינה שם ראשון החל באופן אנלוגי על העצם ועל המקרים. אולם אין חיום בערבית בין המשמעות ובין התבנית הצורנית-הדקודית.

קשה אפוא לחת הסבר לדבריו של כספי המיחס את המחלוקת בין הימנעות ובין רושד להבדלי הלשונות שביניהם. האם טעה והתכוון לפעול יוג'יד' כמקביל לנמצָא העברי שבסמו עבר?

モורה גם התעלמותו מכך שבר הפלוגה המקורי של ابن רושד היה אכן סינא, והוא שニアם היו דוברי ערבית. תמורה גם הקביעה כי הרמב"ם אשר שפת הפלוספות היה ערבית, השפע באופן חד משמעי מן העברית דוקא. זאת ועוד: כספי אמר, מקבל את דעת ابن רושד לפיה המציאות הינה שם דמיון ראשוני, ומכאן כי הלשון הערבית תואמת את העקרונות המתאפסיים. מהו אירע אפוא לשפה העברית האידיאלית, לדעתו, אשר נוסדה על ידי הפילוסופים המובחקים?

יוסף ابن כספי סבור כי בעיות תיאולוגיות ניתנות להסביר ולפרטן בעורת ניתוח בלשוני, והוא, ככל הנראה, דוחק עמדה זו Ad Absurdum. אולם למעשה נסינו לנו נסינו מעניינו לבטא גישה ספרותית הרווחת גם היום, לפיה תוכן רעיון וניסוח לשוני ירדו כרכום לעולם.

הערות

- בעקבות פרק מעבודות-דוקטור – על הפרשנות הפילוסופית של יוסף ابن כספי – הנשיטה בהדריכתו של פרופ' יי' לוייגר, באוניברסיטת בר-אילן.
- 1 מורה הנבוכים, פтиחה.
- 2 שם, שם.
- 3 שם א' ב'.
- 4 ראה עליו.
- 5 כספי, שירה כל כסת, פרנסבורג תרג' א', כרך ב', עמ' 123-24.
- 6 אברהם ابن עזרא, הקדמה לפירוש התורה, הדריך המשיחית (מהדורות מ' פרידלנדר ע').
- 7 כספי, מצרכ לסתה, קראקה תריס'ז, עמ' 1-2. הניל, ביבע הכסוף, כ"י טורינו/5 34/5 Avi 143.
- 8 כספי, משנה כסף ב', עמ' 297. רתוקות כסף, כ"י רומא-אנגליה 60 עמ' 29.
- 9 ואלי יש בקביעה זו משומן הד לעמזה שרווחה בסכולטיקה הנוצרית של זמנה: "האסכלוטקנים מועלם במחשבות את האידיאל של המזאת שפה שהיתה צריכה להיות פילוסופית ואוניברסיטית אחד, ושתיווצר באופן שנוצרך דרך שיטה המתוגדים נספתח, מקרית.
- 10 היסודותים לידי כל הקומבינציות האפשריות (ריימונדוס לולוס 1235-1313). הרי לנוינו אידיאל של שפה שתיבנה בניין מלאכותי על ידי הלוגיקה" (ש.ה. ברגן, מבוא לתורת ההגיוון, ירושלים, תש"ג, עמ' 36).
- 11 לכך מוקדש החלק הראשון בחיבורו שלחן כסף, כ"י פריס 98.
- 12 כספי, עמודי כסף, פרנסבורג תרג' א', עמ' 128.
- 13 אבן רושד, ספר הבדל הנامر במא שביו התורה והחכמה מן הדבקות, מהדורות נ' גולב (נתפרנסם ב' 16 — V. 15 — עמ' 53-47).

יש להבחינו בין תכלית עקרית – "בעצם" – לבין תכלית משנית – "במקרה". אולם מי שאינו בקי בחרות ההגיוון עלול היה לחשוד בו, לאחר מכן, כי שקר היה בפיו, לעומת זאת, נקט משה בלשון אחרת: "ונובחה לה", אלהינו (שמות ה, 3). זיהוגו לי במדובר" (שם שם 2) – ולא לזובחו או לתוכו – ואין כאן ניסות של תכלית. פרעה אשר סבר כי בני ישראל יצאו רק כדי לוכוח לאל, ולאחר מכן ישובו לעבוד בפרק י"טעה בהבנת מה שלא היה ראוי ליפול בו אפילו היו היותר סכל שעולם".²³

נסינו של כספי לפרש קשיים תיאולוגיים כנובעים מבדיקות לשוניות הגייג לאבסורד מעניין. לדעתו, מקור הויכוח המפורסם בדבר היחס בין מהותו לבני מציאותו של האל הוא בהבדלים אשר בין השפטות השונות.

ויכוח זה, הראשתו בהוכחותו של ابن סינא לkiem האל. ההוכחה مستמכת על ההנחה כי מציאותם של שאר העצמים בעולם היא תכוונה נספחית, והאל הינו היחיד אשר מהותו כוללת את מציאותו. הרמב"ם קיבל את עדמת אבן סינא ושילבה במשנתו. אבן רושד חלק על הנחתו היסודית של אבן סינא ורואה בתיאורו של עצם כנמצא, הגד צורני אשר אין בו ממש הוספת תכוונה לעצמותו.

כספי בפירשו למורה הנבוכים א', נז' מבהיר את חילוק הדעות אשר בין הרמב"ם לבין אבן רושד – "אמנם, מה שמתbatchטים בויה בני הזמן והוא אמרו (של הרמב"ם – ח"כ) 'המציאות מקרה קרה לנמצא'. לפי שזה דעת שתר אחר אותו אבן רושד בראש ספר האלהות. והמוראה לא נראה ספרי בן רושד. הנה אין בו קושיא גדולה, כי מה שמדובר בן רושד הוא מצד הלשון לפי עמו, ומהו דיבר לפי לשונו העברי. וכך יאמר בן רושד כי נמצא אינו שם נגור. וידוע כי לפי העברי הוא שם נגור, והוא בינווני ותאר מבניינו נפעל".

הרמב"ם ואבן רושד הסיקו אפוא מסקנות מתאפסיות מעמדתה הדקדוקית של המילה 'נמצא', איש איש בשפטו הוא. דברים אלו טעםם היה עם, אילו בעברית הרמב"ם בין שני קטגוריות אלו: "זהשנות אשר יקראמ מזדק הערב שמות הפעילים והמתפעלים", הם אשר נקראמ אナンחו השמות הנגורים, ואשר יקראו המזדקן המקור, נקראהו אנתנו המשל הראשוני,²⁵ הבינוי הפועל או הפועל הוא שם נגורו, ומעדו האונטולוגי והדקודקי משני: "שםו" נגור משמרה/, ידוע' מ"דיעה' וכיוצא בהם. 'המקור' או 'המשל הראשוני' הוא שם העצם המובהק. כד גם הנימצא' הוא שם נגור מ'מציאות'. בדרך זו מוסברת, אפוא, עמדת הרמב"ם לפיה "המציאות מקרה קרה לנמצא".²⁶ הקביעה 'א' נמצא' מתרפרשת כי לא יש תכוונה

אולם מהו מעמדה של המקבילה הערבית? 'המג'יד' הינו בינווני פועל בדומה ל'נמצא' העברי, ולכן אף אותו יש לראות כבעל תבנית של שם נגור. עם זאת כבר עמד אלפראבי על כך שאין תיאום בין התבנית הדקדוקית ובין המשמעות האונטולוגית, וכספי אף מצטט את דבריו – "ילכן אמר אבן רושד בקיצורו כי 'ח'י' אף על פי שתבניתו תנביית שם נגור – הוא שם דמיון ריאוון. וכן כתוב אבונזר (=אלפראב) בשם 'נמצא'. ולכן יטעו בני אדם וייחסבו שם מקרים לעצם".²⁷ ואנמנ אבן רושד אף מופיע את השם הראשוני 'נמצא' אשר יאמר על העצם על הכמות והaicות ושאר המאמרות".²⁸ ובלשונו של כספי המסכים אליו: "שנדע כי

ՀԱՅ ԽԵՆՔՆԵՐԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՅԻ ԱՅ ՀԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ • ՀԱՅ ՀԱՅ

ՀԱՅ: ՀԵԿ, ԼՈՅՉԵՐ

ԻՎԱՅՐ ԱՎԱՐԱՐ ԳԼԻՎԻՎ
ԵԼՈՒ ԱՋՏԻՇ ԸՆԹԱՆԻ ՀԱՅԼՈՒ

ԱԼԵՔ ԵԾԼՈՒ

ԱՌԱՋ ԱՅԼ ԻՆՈՒ ՀԿԱԾ ՏԼ-Ը - ՀԱՅԵՐ ՀՅ ԱՅԻ ՄԽԵԳ Ա
Ա ՄՈՒԴ ՀՅ. Ո ՄԱՅԱ ԾՈՅԵՎՈ ԹԿ ՄԲԼ ԹԲԳՎ ՄԽ ԸՆՈ
ԱՅԻ ՀՀ ՏԼ ԾԽԱՀԱՎ ԱԽԱ ՏԼ ՀԱՅԱ ԻՆ ՀՀ ԱԿԱՊ ՀԿԱԾ
ՄՎՃԱ ՄԱՅԼԻ Հ ԱՅԵՐ ՀԱՅ ՄԱՅԵՐ ԽԿ ԿՎԱՊ ՄԱՅՃ ՀԿԱԾ
ՀԿԱԾ ՏԼ ՏԼ.

ԱՆՆԻ - ՀՀ ԽՍՀ ՄԱԿԱՐԴԱՎՈՐ ԹԳ Ե. ԽՈՅ ԽԵՂ ՏՈՅ, ԹԻՎԱՅԻ
ՄԱԿԱՐԴԱՎՈՐ ԹԳ ՄԱԿԱՐԴԱՎՈՐ ՀՀ ՀԱՅ ՇՈՒ ՎԱՐԱՐԱԿԱՎ ԹՐԱՎԵ ՀԱՅ ՄԱԿԱՐ
ՄԱԿԱՐ ՎՐԱ ԱԿԴԱՌ ՄԱՆԱՎ ԹՐԱՎԵ ՀԱՅ ՄԱԿԱՐ

• 20-19, 3077 (LCLT) 75777

ଅପ୍ରାଚୀନ କେତେ କେତେ ଦେଖିଲୁ କଣ୍ଠରେ ଥିଲା ଏହା କଣ୍ଠରେ ଥିଲା
ପଢ଼ିଲୁ ଏହା କଣ୍ଠରେ ଥିଲା ଏହା କଣ୍ଠରେ ଥିଲା ଏହା କଣ୍ଠରେ ଥିଲା
ଏହା କଣ୍ଠରେ ଥିଲା ଏହା କଣ୍ଠରେ ଥିଲା ଏହା କଣ୍ଠରେ ଥିଲା

“ՀԱՅՈՒՄ ԻՆ Ե, ԱՅԵ ԽԵԼ ԾԱՅ,
“Հ, ՄԱԼՈ ՀՅ ՄԱԼԱ”: ԻՆ ՄԱԾԻԿԱՐԱ

ଶ୍ରୀମତୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀପାତ୍ର

ԱՐԵՎԱՆ

ՆԱՆ ՄԱՍԱԿ ԻՇԼԵ՞.. (ԸՆԴԿ' ԱՐԵՎ' և ՀՀՀ)՝ ՀԱՅ ԹԱՏԸ ԱԹԵԿ ՀԽԸԾ:
ԱԳՋԱԼ ՄԾՋ ՄԱԼ ՄԱՆ - ԱՃԵԼ ՄԱՆԿ ԻԽԱՆ ՀԱ ԱԾԸՎ,՝ ԽՈ ՀԽԵ -
ԱՃԵԼ ՇԱՄՄ ԼԼԱՆ ԱԳՐԱՎԱՆ ԱՎՃԱՎԸ՝ ՀԱ ԹԱԽԸ ԱԹԵԿ ՀՃԱԸ: «Խ
ԱՎԵԼԵՐԵՍ ՄԱՃԱԸ ԽԵ ԱԳԸԾԸ «Հ, ՄԽԸ ՃՃ ՄԱԼԸ» ԾԽԸԿԱՎ ԹԿ
ԹԱՑԼԱՄ ԾԽԸԿԱՎ ԵԼ ՄԽԸ ԾԱԳՃԱՆ ԻՇ ՃՃ ՄԱԼԸ:
ԵԱՄԸ ԱԱ, ՄՈՏԱԿ ՋՃԸ ԱՃԵՎ ԾԱԳՃԱՆԸ» ԹՈ ԻԽԱ՞ ԽՃ ՄԱ
ԹԱՑԿԱՎԸ: ԾԳԼԼԱԾ ԽԳԼ ՄԼԵՐԵ ԱԳԸԾԸ «Հ, ՄԽԸ ՃՃ ՄԱԼԸ»
ՀՃԵՎ ԱՒԾԱ ԱՃԱԼ՝ ԽԳԽ ԳԳՐԵ, ԹԱԿ, ՄԱՉՈՎԻ ՎԱՐԵ, ՄՃԱ
[ԽԵԶՈՎՈՎԼԻ]: ԾԳԼԼԱ ԽԸ ՄԼԵԿԱՎ ԹԽԵ: ԾԼԱՄ ՄՃԱ ԽՃԵՎ ԱՃԱԼԸ
ՄՃԱ ԼՅՈՎԱ ՀՅՈՒԵԽ» Հ, ՄԽԸ [ԽԳ] ՃՃ ՄԱԼԸ ԳԵԼԻ ԵՃԱԼԸ
Հ, ԱՃԵԼ ՄԱՆԿ ԻԽԱՆ ՀԱ ԱԾԸՎ [ԽԳԽ ԱԾԸՎՆ ԽՄ ՄՃԱՆ ԵՃԱԼԸ
ՄԾՆ]: «ՀԱ ԱՃԵՎ ԽՄ ՃՃ ԽՄ ՃՃ ՄՃԱՆԿ ՄԱԼԱՎԸ ԳԵԼՍ ՃՃԱ ՔԱԼ!»
ԹՈ: ԵՃԱԼ ԽՄ (ԼՅԸ «Օ» ԹՈ): ԱՃԱ ԳԵԼԻ ԽՄ ԱԳԸԾԸ ԵՃԱ ԵՃԱԼ
ՄԽԸ ՄՎԿԱԾ ՇՃԱ ՄԱԼԸ» (ԼԽԸ: ՕԳՆ, ԼԵԼԸ ԼՌ՝ ԼԵԳԱԼԼԱ ԽԸ ՃԻՆԸ՝
ՃԵՎԱՆ Հ, ԵՈԾ ԽՄ ԽՈԼ՝ ԼԿՈԾ ԱԾԵՎՆ Հ ՀՎԹԳՃԱ ԼԿԸԼԼԱ: «Հ, ՈՒԱ
Հ ՇՃԱՆ ԱԾԵՎՆ ԾՈՅԳԸ ԽՄ ԽՈԼ»

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԸՆԿՐ ԱՎԱՐ՝ ԵԱՅ ՄԱՐԱՀԾ ՀԱՅԱ ՀԱՅԱ ՏՎԱ ԱՎԱՐ ԱՎԱՐ ԱՎԱՐ
ԹԵՇ ԱՎԱՐ ԱՎԱՐ - ԲԱՅ ՀԱՅԱՐ՝ ԵԱԽ ՄԵՋ ԱՎԱՐ ԱՎԱՐ՝ ԼԱՅ
ՀԱՅԱՎԱՐ ԱՎԱՐ:

Եղա ըստեաւ զարմ է ՏԱ ՍԱ ԱԽԱՆ ԹԱԼ ՀՅԱ ԽՋԱԾ
ԷԳՐԿ, ՄՃԱՌ ԳԽ ԵԱԼ ԽԴԽ ՀՃԱԼ ՀՅԱՆ ԹԿ ՄԽՈ՛ ՄԼԱՌ, Ը
ԳԵԼԼՎ' ԸՆ ՍԻՒ ՍԿԵՄ (ԹՃ ԱՎԱՄ 'EGL 1') ԽԹ ԳԸՆ Ե, ՅԸ
ԷԳՐԿ ԱՎԱ, ՄԼԱԽՆ ԸՃԱ ՄԽՈ՛ ՀՎԵԼԿ ԱՃԱՎ ԹԿ ԼԵՐ ԸԱ, ԽԵ
ԶՃԱՄԵՎ' ԱՄԱՆ ԹԿՎ' ԲՃ, Ը)՝ ԱԹ ԽԿ ԳԵ՛ ԼՇ ՄԼԱԽՆ ՍՍՍ
ՍԱՎ ԽԵԾ ՄԼԱԽՆ ԸՃԵԿ ՄԽՈ՛ ԸՃԸ, (ԼՇ, Օ՛ ՄՃԱՆ ՀՃԱԼ
ՄԼԱՌ, Օ ԸԿՑՎԱՌ ԹԿ ԸՆՆ-ՄԽՆ' ԽՃ Ե, «ՀԿ ՄԼԱԽՆ ՍՍՍ ԷԳՐԿ
ՄԵԼԵՐԱՆՄ' ԵԳԼԼԱՎ ԶՃԱՄԵՎ' ԱՎԱ ԹԿՄ ՄԼԱՌ, Օ ԸՃԱՆՎԱՌ' Ա
ԵԳԵՎ ՇՈՒՆ Շ ՄՄԳ-Շ ՄԽԵՎԼԵՐԱՆՄ ՄԿՎ-Շ Շ ՀՃԵՎ Ա
ԹԿ ՄԼԱՌ, Օ՛ ՀՃԱՎ ԹԿ ԼԵ՛ ԵՎ ՀՃԱԽ ԾԵԼ ԸԿՄՎ ԹԿ ՄԼԱՌ, Օ
ԽԵՄ ՀՃԱԽ ԸՃԱՄԵՎ ԹԿ Լ, ԱԹ ԽԵ՛ ԸՕԵ՛ ՄԽ ԼԽ ՀՃԱ ԸԿՎԱՆ
ԸՃԱՎ ՄԳՕՆ «Ե, ՄԽՈ՛ Ա՛ ՄՎԱՆ» ԸՃԱՆ ԽԵԳՐԵՎ ԸՆ ՄԽՈ՛ ՀՃԵՎ'
ԶՃԱՎ ԱԽԵՎԾ ԹԿ «ԽԵԼԿՐԵՎ ՀՃԱՎ» ՄԵԽՆ ՀԿ՛ ԸՃԱ Յ
ՄԵԿՎ ՀՃԱՎ.

ԵԱ ԱԼՎԱՍԻ ՀՀ ՄԱԳ.ՌՈՒ ՄԱԺԱՐԵԱԿ Ե. ԻԶ ՃԽՆ. ՄՋՏՀ ՄՅ ԾՐԱ
ՄԽԼԾ.՝ ՄԱԼ ՄԵՐՃՄ Ե. ՄԱՆ ԳՐԱ ԸՆԼԵԱ ԹՎ ՄԱՆԵԱԾՈՒ ՎԼԼԱՄԱՆ.՝ ԽԴ
ԽՎԵԼԵԱԿ. ՄԱԼՎԱՐԵԱ ՎԼՎԱՐ ՃԵՏԻԿ ՄՈՅԸ ՎԵԼԱ ՄԱՆԱԾՈ ԹԵ
“ԽՎԵԼԵԱ ՃԱՎԵԱ.” ՄԳ.ՌՈՒ ԻՆՍ Խ.ՌԵՄ ԱՊԵԳԸ ԸՆԼԱՄ
ՄԹՈՎԸ ՀՀ ՃԵԼԼԱՄ ՎՈԼՎԱ.՝ ՄԳ.ՌՈՒ ՎԼԱԾԱ ՄԱՅԻՆ ԸՆ
ԸՆԼԵԱԿ. ԻԶ ԻՆԻ.՝ ԵԱՄ ՎԱՅԱ ԻՆՏ ՄՅ ՎԱԼ ԹՈ.՝ ԻԶ ԸՆԼԵ ՄԻԿ.Ծ
ԹՎ ՃԵԼ. ՄԵՐՃԾ.՝ ԸՆԿԿ ՄԱՍՄ ԸՆԿ, Մ.Վ.՝ ԸՆ ՎՈՅԸ Խ ՏԵԼԵ
ՎԼՎԱՄ. ՀԱ ՎԼՎԱՄ.՝ ԻՆԾ ԸՆ ԸՆ ԳՐՈ ԲԼՈ, ԸՆԼԻԿ ԱԼԵ,
ՎԼՎԱԾ ՄՎԾՎԱԿ ՄԵՎԱ ՎԱՅԱ ԹԾԿ ՄՈԼԾ ԽՄԱ ՎԱ ԸՆԼ
ՄԹՎԱԿ. ՄԵՐՃԾ ՄԱԼՎԱ ԹՎ ՎԱԿ ՄԳ.ՌՈՒ ՄԱԳԸ ԵԿ, ԱՅՆ ԻԶ
ԽԵԼ.՝ ԸՆԾԵԱ ՄԵՐՃԾ. ՄԱՆ ՄԵՐՃՄ Ե. ՄԱՆ ԳՐԱ ԸՆԼԱՄ

፳፻፭፲

ԱՇԽԵ, ԱՎԱՌ՝ ԳԵԼ ՄԵԿ ԻՆ ՄԱԼԻԴԱՆ ՋԵՂԻ, ԱԱՄ ԵՒ ՄԱՂԻ ԱՅ
ՄԱՆՀԵՐԱՎՈՐԻ ԻՆ ՄԱՋԵՐՈՎՈՐԻ ԽԵ-ԽԵՐԱՆ ԳԵԿ ՏՄԵ ԼԵԿ ԱՅ ԼԵԿ ԱՅ
ՀԱԽԱՆ ԸՆԼԻ ԽԵԶԵՐՈ - ԳԵՐԼ ԸՆՈ ՇԽԱ ՇԽԱ ՇԽԱ ԱՅ ԼԵԿ

ՏԱԿԾ ԱՅՆ ՄՈ ԿԱՄ-ՑԼԽ: Խ-ՆՀՆ ՀԵ ԽԼՇ ՀԱ ԳԱՎԱ ԼԻԿ, ԱՅՆ
ՄԵԼԱՅ ԱԼԱԿՈ ՄՈ ՄՃՈՅ ՄԱԽՆ: ՎՃԵՄ ԽԸՆ ԲԱԴՍ ԱՅԹ
ԴՐ ԽԼԿ ՄՄ ԼԵՐՃԱՌ՝ ԵՇ ԹԱՆ ԽԼԼՈԳԱՌ ՄՅՈ ՄԽՈՅ ՈՒԾ ԸՆՇ՝
ԵԱՄ-ԹԽ ԱՅԹ ԹԵՐՎԱՄՈ ԹԿ ԾԱԿ, ՄԱԿՈ ԽՇ ԹԵՐՎԱՌ ՀԵԿՈ
ՄՀԱՄՎ ՄԵՋԽՈ ԾԱՀՈ ԹԿ ԾԱԿ, ՄԱԿՈ ԽՇ ԹԵՐՎԱՌ ԽՆ
ՄԽՈՅ ԱԼԼԵԾՈ ԱՅՆ: ԽՇ ԱԽԾԱՌ՝ ՀՎՈՎ՝ ՀԱՄ՝ ՀԵՄ ԼԿՈՒ,
ԽԼՇ ԽՆ ՀԱՄ ՄԱՆԱՋ ՀՎՈՎԻ ՄԽՈՅԵՐՈ ԱԽԱՄ ՄՅՈ
ՄԽՈՅ ՄՈ ԱՃԼԵԾՈ Մ ԳՄՌ ԽՆ ԱԽԾ ԱՃԼ՝ ՀՎՈՎ ՀԱԿ,
ՀՎՈՎ ՀԵԿ ՄԽՈՅ ԽՎՀ ՀՎՀԿՌ՝ ԸԼ ԽՇ ՅՕ ԽԼԼՈ Ը, ԵՇ ԸԼ
ԽԼԼՈՌ՝ ԸԼ ՀԵ ՄԽՈՅ ԽՎՀ ՀՎՀԿՌ՝ ԸԼ ԽՇ ՅՕ ԽԼԼՈ Ը, ԵՇ ԸԼ
ԽԼԼՈՌ՝ ԱՃԼԵԾ՝ ԸԼ ԱՃԼԵԾ ԱԽԱՄ ԱՃԼԵԾ ԳՎԵՐ ԱՃԼԵԾ
ԼԵԽԱՄ ՄԽՈՅ ՄՈ ԱՃԼԵԾ Մ ԳՄՌ ԵԽԵՌ ԱՃԼ՝ ԸԼ ԽՇ ՅՕ
ԽՆ ԽԼԼՈ Ը ԽՎՀ ԽՎՀ ԲՀԿԼ ԶԽՈՎ ՄԽԵՐՈ ԱՃԼԵԾ: ԱԽԱՄ ՄԽ

ELLGELLO KERL CUC HCELL CACH KEGULUH" ICI UNE A NU UNE FIL

51 = **95** **HIGH**, **95** **LOW**, **51** **UNI**

NC = $\frac{a_1}{a_2} \frac{b_1}{b_2} \frac{c_1}{c_2} \dots \frac{a_n}{a_m} \frac{b_n}{b_m} \dots \frac{c_n}{c_m}$

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՎՐԱՄԱԿԱՎ ՋԱՅԱԿ ՀԵՇ ՇԻԼԳԻ ՀՈ ՀԱՅՈՒԹՈՒՆԻՒՅՆ

ԱԼԵԼ=ՆԼԾ	ՀՀԱ, ԱԼԵԼ			
Ա,	ՀՀԱ, Ա,			
ՏՀԱ		ՀՀԱ, ՏՀԱ		
ԿԹԸ (ՀՀԱ)				ՀՀԱ, ԿԹԸ
ՃՃԸ (ՈՒՄ ՃՃԸ)				

ԵՎԼԵՎԱԿԱ ՀԱՅԻ ՀԵԶԱԿԱՆ ՀԱԼՈՒ ԱԿՑՈՒՄ

„**ՃԵԼ**„, „**ՀԵԿ**, **ՃԵԼ**„, **ԽԱԼԵԼ** ԱԽ ԱԽԾՈՒ”
 ՏՐԱՎ.՝ ԽՆՈՒ’ Ա. ՏՐԱՎ.՝ ՃԵԼ Ա. ՀԵԿ Ա. ՃԵԼ Ա. ԽՆՈՒ’ Ա. ՃԵԼ
 Ա. ՏՐԱՎ.՝ ԼԵԿՈՒ ՏՐՈ.՝ ԽՆՈՒ’ Ա. ՏՐՈ.՝ ՄԵՒ ՃԵԼ ՏՐԱՎ.՝ ՀԵԿ ՀԵԿ
 ԲԿ ԱԽ ԱԽԾՈՒ ՏԵԼԻՒ’ ԱԽԾՈՒ ՊՈՒ ԱԽԾՈՒ ԱԽԾՈՒ” ՏՐՈ.՝ ԼԵԿՈՒ

«**ՏԵՂԱԳՈՐԾՎԱԿԱՆ** - ԼՇ ԽՕ ՇԱՀԱՅՑ (ՌԱՄ ՏԵՂԻ ՏԵՂ)».

ԼԵՅԻ ԽԵց ԹԵԱՄ ՀԱՅԱՌ առև ԳՈՅ ՄԵԾԻ Ե ՀՈ ԱԽՄ ԼԱԽ ԾԻՆԾ
Ը՝ Ե ԱՐ ԳԵԼ ԹԱԿԻ ԱԿԱ ՏԵԼԾՈ ԲԱԼԾ ԳԵԼ ՑՈՂԾՈ ԼԵԼԾՈ ԼԵԽ
ՀԱԼԱՎԱՌ ՏՀ ՏԱԼ՝ ՊԵԼ ԵՒ ՏԱԳ, ԱԿՈ: «ԼԵԼԽ ՏՀԿ ՎՈՎՈ, ԼԵԼԾՈ
Ե՛ ԽԾ ՏԱԳ, ՄԱԼՄ (ՊԵԼԾՈ Ջ ՏԱ, Տ)» ԼԵԽԾ Ա՛: Ե ՍԵԼԾ
ԽՄ ՏՈՒ ՄԵՃԻ ԾԽԱԼ: «Ե ԿԵՎՈ ՄԵԼ, (ՊԱԾՈ Շ Մ) ԽԵԽ ԼԻԿ:
ՏՀ ՄԱԼՄ» (ԼԵԼԾ Ը՝ Պ) ԸԳԵԼ: ԱՄԿՈ ՄԻ ՏՀ ՄԱԼՄ ԱՄԿՈ ՏՀ
ՀԵԼՄ ՏՀ ԳԼ՝ ԿԵԼ ԹԵՐՄԱ ԸՆԼՈՒ ԼԽԾ ԸՆԼՈՒ ՏՀ ԵՒ: «Ե ՍԵԼԾ
ՄԱԼՄ ԿԵԼ ՄԵԼԾ ԱՄՎՈՒ - ԽՄԾ ԼԽԾ ԽՄ ՏՀ ՄԻԼԾ ԸՆԿ
ԸՆԿ ԱԽԱՎԱՌ ԱԼ ԱՄՎԱԾ ԸՆԿ ՄԽԵՒ ՏՀՈՒ՝ ԱԼ ՄԵԼԾ ՄԽԵՒ
ԼԵԾԿ ԱՄ ԻՄ ԶԵՄ ԳՈՃՈ ԾՈՒԾ ՄԵԽՆ ԼԿ ԱՊԳԾ ԳԵՎՈՒ ՄՈՒԾ
ՏԱՐ ԱԿԱՄ ՄՈՃ՝ ԱԼ ԹԱԿ ԻՄ ԶԵՄ ՎԱՐԳՈ ԱԿ ԽԵՎՈՒ ԼԵՎՈՒ
ՄՈ - Ե՛ Խ ԽՄ Ե ԱՐԵԼ ՄԵԼԾ - ԽՄ ՄԵԼ ԱՄ ԹԱՄԵԾ ԱՄՎԱԾ
ՏՀ, Տ) ԳԵԼ ԼԱՄ՝ ՎՎԵԼԾ Ե՛ ՆԽԵՒ Ե՛ ԽԾ ԱԼԿՈ ԳՈՅ ԵԽԼ՝ ԼԽԵՒ
ՄԽԼ ՏԱԳ, ՄԱՊ՝ ԿԵԼ ԹԱԼ, Վ: «ՏՃ ՏՀԱ - ԼԽԾԱՄՆ, (ԶԵՄ ՋԵՄ
ԼԽԾԱՄՆ Ե՛ ԽՄ ԱԼՎՈՒ ՄԵԼԾ ԳԵՎՈՒ ՄՈՒԾ ՀԱԼԱՎԱՌ ՏՀ ՄԵՎՈՒ
Ե ԽՄ ԼԼԱ Ք ՀԵԼԾ ԼԵՎՈՒ :

ԱՎԵՏԱՆԻ ՃԽԸՆԿ ՇԱԼ ՋԱՋԱՉ ՀԵԿՈՒԹ (ԹԻՄ ՏՕՂ՝ ԷՅ)՝ ԽՆՍ Խ
ՀՃԱՄԱՐՄ ՄԻՆ ՇԱԼ ՀԵԿՈՒ ԽԵԿԸՆԿ ՇԱՄԱՇ ՀԵԿ, ՀԵՋԱ ՇԱԼ Խ
ԽԱՌ ՄԽԱՄ ՋԱԸՆ ՇԱՄՈ ՀԵԿԸ, ՄՄՈ ՀԵԿԸ՝ ամ ՀԱՋԱՄ
ԽԵՄ ԹԿ ՄԽԸ ՀԵԿԸ ԽԵՄ ԵՇԴԱՄ ԽԵԼ ՀԽԸՆԿ ԽԵ ԽՄ ԱՄՇ ՀԵ
ՄԽԸ ՄՄՀԵՄ ԶՄ ԷԿՈՆ՝ ՄԱՄ ՄԵԼԽ ԽՄԸ, ՄԽԸ ՃԽԸՆԿ ԷԿՈՆ՝
ՄՈ ԽԵԳՄ, ՀԽԸ ԼԽԸ ՇԽՄ ՀՄՄՄ ՀՄՄՄՄ: ՄՄՄԱՄ ՄԽԽԼԳՄ ԼՇԸ,
ԵՇԵԼԳՄ ՇԽՄ ԽՄ ՀԿԱՄՄ ՄԽԸ ՀԿ ՇԱԿ, ՄՄԸ ՀԿ ՀԸ ՀՃԱՄ

ՃԿ ՇԱԽՎԱՐ ԵԼ ԾԱՀԵ ԽԱԼ ԼԱԿ ՀՎԱՄՄ ՄԵՆՔ Խ ՄՐԱԿՈ ՇԵԼՎԱ
ԸՄՈՅ ԸՀԵ, ՏԱՏԱՎԱՅ: ԽՈԼԸ ՃԿ ԾԱՀԱՄ “ԽԱԼ ԵԽ ԵՐ”, ԵԼ ԵԼԸ
ԸՀԵ, ԸԼԿ, ՄԱՅ ԱԼԵՐՄ ԱՀԱՄ ԽՍԼՎ ԹՋԵՐ ՄԱԿ ԱՄԱԹԵՐ
ԳԵԼ ՃԼ ԵԼ, “ԽԵԲ ԱԹԱՎՀԱ ԾԱԳՈՒԻ”
ՄԱԺԼԱՄ ՄԱԳԻԼԱՄ ԵԼ ՃԼ ՕԼ ԽԱԼ ԲԱԼ ՀՎԵՄ ՋԵՐ ՄԱԵՄ ՋԱԼ
ԵՐԼՄՈՒՐ ՂՈ ԽՆՄ” ԵԼՄԵՐՄ ԱԼՄ ԵՐԱՄ ԱՄ” ԹԵԼ ՄԱՅՆՐ
61) ՄԱՅՆ ԸՀԵ, ՄԱՐՄ ՇԽ ՀԱԼ ԸԼԱ, ԾԱԼ ՄԱՍՄՄ ՄԱԴ՝ ԾԵԼ
ԽՀԱՄ ՀԱՄ ԱՐԱՄ ԱՄ ՀԱԼԵՐՄ” Ե, ՋԵՐՄ ՀՎԱՄԵՐՄ” (ՃԿ Ե, ԸԼԽԱԼ Կ
ՄԵԼ ԱԼԵՐՄ” ԱԼԵՐՄ ԱՀԱՄ ՄԱՐՄ ՇՈՃԱԼՄ” ԱԼ ՋԵԼԱԼ ՀՎԱՄ
ԿԱ ՃԿ ՄԱՐՄ ԵԼ ՄԱՅՆ ՀՎԱՃԱ ՇԱԽԱՄ” ԸՀԵ, ՄԱԼԵՐՄ” ՄԱԽ
ՄԱՐՄՈՒՄ ԽԱԼ ԱԼ ՄԱՅՆ ՀՎԱՃԱ ՄԵԼԻՆՈ” ՀՎԱԼՄ ԽԱՄՄ ԽՆՄ” Ճ ԱԳ
Մ” ԾԽԵՐՄ” ԱՐՃ ԱԼ ՄԱԽԸ ԽՄ ԱԼԵՐՄ ՄԵԼԱՄ ՋՎԱԿՄ ՀՎԱՃԱ
ԹՋԱ ԱԺԵՐ ՄԵԼ ԾԵԼՄ ԹԿ ՄԱՏԱՎԱ (ԱԽՄ ԾԵԼՈ” Ե Ք: Ք” ԵԼ” ԵԼ
ՄԱԹԵՐՄ ՃԿ ԼԵԼ ՄԱՅՆՈ” ՃԿԵՐՄ ՄԱՅՆ ՄԽԳԱՄՄ ԾԵԼՄ ԾԵԼ
ԾԵԼ, ԲԵՐՃ ԽՄ ԶՃԱԼ ՄԱՏԱՎԱ ԾԵԼ, ԽԵԼ ՄՈՃԱ” ԳՈՒ

לעומת הכתובים (תלמוד, א' 151).

ԱՃԵՎ ԱՅՍ ԱՄԱՆԵՐԻ ԱՄԵՐԻ ԽԼ ՇԵՎՈՒ ԼԵՎՈՒ ՀԵՋԿ ԱՅՍ
ԳԴԵՐԻ ՄԹԾԿ ՄԱՎԱԾԿԱՄ - ԽԵԼ Ը ԷՐԼ ԱԼ ՄԱՎՀԱՅ ԼԵՎՈՒ ՄԵԼ
ԳԻ ՇԵՎ ՄԱՏԻ ՄՎՈՋԿԱՄ ՁԵԼ ԱՄ ԼԱՄ ՄԵԼԿԱՇ Ի ՀԵՋԿ ՇԱԽՈՒ
ԱԽՈ ԳԻ ԲԵԿ ՏԼ՝ ԽՈ ԳԻ ՇՈՊ ԹԵՎԵՐ ԽԳ ԵՋԿ ԼԵԿ Մ ՀԵՋԿ ՄԹԾԿ
ԳՄԱՆԵՐԻ Ը ԽԵԼ ՋՈՒՄ ՄԱԿ ԼԼԵՎՈՒ ՇՈՒ ՀԵՋԿԱՄ ԹԵԼՎԱՅՈ. Ի ՀԵՋԿ
ԱՃԵՎ (ՀԱՋՎԱԾԿ ԴԱՇ) :

ՀԵՂԻ ԽԵՐ ԶԵՂԵՐ

ԱՐԵՎ ՀԱՄԱՐ՝ ԱՇՏԻՆ ԲՈՅՈՒ ՇԵՀԱՆ ԽՈԼԱՄ ԱԼԻՇ՝ ԼԿԽ ԼԼԵՋ
«Հ, ՄԽԾ Ճ ՄԽԾ»: ԱՇԽ ՄԽԾԻՆ Ճ ՄԽԾ ՀՅԻ ԹԽ ՄԽԾԻՆ. Զ
ՀՄԱՆՆԵՐ ՀՅԻ ԹԽԱՆ ԼԽԵ ԹԽԵ ՀՅԻ ԳՈՅՆ ԱՎԵՐԵԼԱ, ԹԿ ԽԵՄ –
ԽԵՎԵՐ ԽԻ ԹԸ ԹԸ ԹԽԱՆ ՄԽԾ ՀՅԻ: «ՀՅԻՆ ԼԵԼԵՅ», Հ Ը Ը Ը,
ԵԽ ԼԼԵՅ», (ԱԽԵ ՀՅՈՒ, 392):

Ապա ու հայտ սալ է ԽԵՆԸ ՇԱԽԻ ԼԵԼ' Յ ԸՆԼԻ ԼԵԼ' Յ ԸՆԼԻ
ՄԱՆԵՎՐԱՆ ՄԱԿԱԼ' ՄԱ ՀԵՐ ԼԵՎԱՆ ՀԱՅԼԱՆ ԱԽԵԼԻ ՇՈՒ: „ԱՅԼԱ
ԵԼՎԱՆ Խ ՄԱՆԵՎՐԱՆ ԹԿ ՄԱՆԵՎՐԱՆ ԾԽԱ ՇԱԽԱ ՄԱԳՆԱՊ' ԾԽԱ
ԳՏ ՄՅ ՄԱ ՄԱՆԵՎՐԱՆԿ, ՀԱՅԼԱ ԲՀԾ ՄԱԿԱԼ' ՄԱԿԱ ԽԵՆԼՈ' ԾԽԱ.

(151, x, 201) (TLC, col. 2)

ԱՃԱԾ ԱՅՆ ԱՎԱՐԵՎ ԱՎԱՐԵՎ Խ ՋԱԼԻ ԼՈՅԱՄ ՀԵՂԴ, ԱՅՆ
ԳԴԵՐԻ ԿԹԸ ԱՎԱՐԵՎ - ԽԱԼ ՇՈ ԵՂԼ ՇՈ ԱՎԱՐԵՎՈ՛ ԼԱՄ ԱՅՆ
ԳԵՐ ԱՅՆ ԱՎԱՐԵՎ ԱՎԱՐԵՎ ՏԵԼ ՄԻ՛ ԼԱՄ ԱՎԱՐԵՎ ՇՈ ԳԵՐԻ ԲԱՐԱ
ԱՅՆ ԳԻ ԱԿԸ ՇԼ' Խ ՀԱ ՇԱՋԱ ԹԵՂԵՐ Խ ԵՇԴ. ԼԵԿ Մ ԿԱԾ ԿԱԾ
ՀԱՐԱԼԻ՛ ՇՇ ԽԵԼ ԶԱՐ ՄԱ ՄԱՋԱ ՏՈՐ ՀԵՆԱՄ ԹԵԼԱՋՈ. ՇՈ ԽԵԼ
ՀԵՇ.» («ԹԱՅՄԱ ԱՅՆ ԴԱ»):

առևլ քո՞յ ՛ Ե ԱՐ ՋԵԼԱ ԽՄ ՄԱՐԱ ՄԱՅԼԱ ՀԱՅԻԼ ՀԱԿԱ
ՄԱԼՈ' ՏԵՎԱԲՆ ՋԱ ՔՈ՞Յ ԽԱՎԱ ՄԳԼԱՀԱՆԿ ՄԹԸ, ՄԱԽԱ ԽԱՄ
ԽԵԼ' ՀԱՅԱ ԽԱՄ ԵՐԵ ԽԵԼ ՀՕՅ ԽՄ ԵԼԼԱՄ ՄԳԼԱԿ Ջ
ՄԱԿՈ ՀԱ ԸԵԼՆ ԽՀԱ ՀԱՍԱ ՀԱՄ:

(Ամեւ ՀՀԿ ՄԵԼԽ Թ Մ.ՄԱԳՆՈՒ)՝ ՄԻ ՃԱԼԵԱ Ը.ՄԱԿԱ ՄԱՐԵՇ ԴԵՀ
ՄԵՐ ԵԼ ՄԱՅ. Օ ՀԱՅԿԱ ՄԱՏԿՈ: ՀՀԿԱ Դ ԳԵՎՈՒ Ը.ՄԱԿԱՅԻՆ
ԹԱՅԱ:՝ ՀՕԳ. ԱՎԱՋՈ Ք ՀԱՅԱԼ ՄԱԿԱՆԵ ԹԴ ԽՀ ՄԱԳՆՈՒ ԽԱԼ
ԵՌԱ ԼԻՇ ԾԱՄ ՄԱԽ: ՀՀԿԱ՝ Դ ՀԱՅԱԼ ԲԴ ԽՀԱ ՄԱԼԾ ՃՈ
ԺԵԿՈ ԻԽ ԼԱՅՈ: ԷԿԵՄ ՃԱԼԵԱ Հ.Խ.ԴՐԱ ԹՄ ՇԻՆԵՒ:՝ ԻՆ.ՀԱ ՃՈ
Հ.Ճ ՄԱԿԱՅ, Ը.ՃԱԿ ՄԱԿԱՅԱՂ:՝ ԱՅՍ ՃՈ ՄԱԼԾ ՄԱՆ Խ
ԹԴ ՄԱԼԾ ՇԵԼՄ ՇԻՄԱ ՃՈ ՄՈՒ ԱՀ. (ՀՈՅԵ ՄԱԼԾԻ):՝ ՄԱՅՆ ՃԱՀ
ՀՈՒ ԱՀ.՝ ԵՒ ԻԽ: ՄԱԼԾ ԹԸ ՃՈ ՃՈ ԽՄ ՄԱԳՆՈՒ ԱԽ: ԾԿԱ
ՋԱՎԱՅ ԹԱՅԳՈ ԳԽԸ ՃԱԿԱԼ ԾԸ, ՃԱՀ ԹԱՅ ՄԱՅԱԿՈ ՄԱՆ
ԽՄ:՝ Ե ՋՈՅԵ ՄԱԼԾ - ԽՄ:՝ ՄԵԽԱՅ ԹԴ ՃԱԿ, ԱՎԱՅ ՃԱԿՈ Ը.ՃԱՄ
ԵԳ.ԼԱՄ ՄԱԿԱԼ - ՈՒՄ ՅՈՒ՝ ԹՈ ՃՈ ՝ Ե Խ Խ
ՄԱԼԾ:՝ ՃՈ ԱՎԱՅ ՀՕԳ. Ը.ՃԱԿ ԱՊԱՄԱ ԹԱԿ ԱՎ ԹԸ Ե
ՄԱԿԱՅԱՂ ՄԿՐԱՄ ՄԱԽ:՝ ԹԱԿ ԾԿԱԼ ԻՆԿ ԽԵՅ:՝ Ե ՄԻ ՋՈՅԵ
ԱԿԵԿՈՒ ԻԽ ԱՎԱԽԱ Ը.ՃԱԿԱԼ ՃԱԿԱԼԿՈՒ ՄԱԿԱՅԱԿ ՃԱԿ
ԱՎԻ ԼԱՄ ԳՈՅ ՄԱԿԱՅ ՝ ԹԱԿԱԽԱ ԳԵՎՈՒ:՝ ՄՈՎԱՎԱՐ ԹԴ ՀՕԳ.
ՃՈ ՝ ՀՕԳ. ԳԵ ՄԱՅԱԿՈ:՝ ՄԱՄ ԽՀԿՈ ԿԵՄ ՃՈ ԳԽՄ ՄԱՅԱԼ
ԳԽԸ ՄԱԿԱՄ:՝ ՄԱՄ ԽՀԿՈ ԿԵՄ ՃՈ ԳԽՄ ՄԱՅԱԼ
ԳԵՎՈՒ ՀԱԿ Ա.Ճ ԱՎԱԿՈ ԽՄ ՄԱԿԱՄ ՄԱԿԱՄ:՝ ԻՆ.ՀԱ ՀՀԿԱ ՄԱԼԾ
ՄԵՐԱՄ ԽՈ: ԾՎԱՄ ԽՄ ԹԴ Ա.ԽՈ ՀՀԿԱ ՄԱԿԱՄ:՝ ԱՅՆ ԽԸ ՀՕԳ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ